

Doktor Rati šije boty i když je sám neunosí.

Jana Ledvinová

Rati Ionatamashvili je vozíčkář z Gruzie. V 19ti letech měl těžkou automobilovou havárii a zůstal odkázán na invalidní vozík. Vystudoval doktorandské studium literatury na prestižní universitě v Tbilisi a několik let tam také učil. Říká že: „Poezie je jako hudba, plyne v klidných tónech a vzápětí se mění v bouřlivé vlny“. Ano, Rati je básník, píše vlastní básně a rád je recituje, nebo spíš zpívá. Přesvědčila jsem se o tom v Najdeku v Jižních Čechách, unesená tóny jinak pro mě zcela nesrozumitelné gruzínštiny.

Jak se Rati dostal do Najdeku? Není to jednoduchá cesta, ale je veskrze lidská. Možná začíná hned pár týdnů po jeho havárii, kdy se vzpamatovával z prvního šoku trvalého postižení. „První tři týdny jsem myslel, že nepřežiju, všechno mi připadalo zbytečné. Ale pak jsem si řekl, že život není v nohou ale v očích. Svůj vozík jsem začal brát jako boty, které každé ráno obouvám a večer zase zouvám“ říká Rati. Naplno se pustil do práce na universitě, ale po několika letech zjistil, že to není ono. V Gruzii, respektive v Tbilisi nejsou podmínky

pro vozíčkáře růžové. Žádné sjezdy z chodníků, speciální veřejná doprava, vybavené instituce. Jen ten, kdo má dobrého kamaráda – asistenta, může žít víceméně plnohodnotný život. Rati takového kamaráda má. Společně začali uvažovat, jak pomoci i ostatním vozíčkářům.

„Nechceme žádnou speciální podporu státu, nechceme důchody. Chceme jen rovné podmínky k tomu, abychom si peníze mohli vydělat sami“ se stalo mottem jejich práce. Rati se stal ředitelem ředitel Unie pro zaměstnávání zdravotně postižených a založil ševcovskou dílnu, v podstatě první sociální podnik v Gruzii. Zaměstnává v ní 10 zdravotně postižených včetně několika vozíčkářů. Šijí boty a umí to. Sami jsme se o tom přesvědčili a jejich kožené botky nás nosí spolehlivě Prahou (tedy, pravda, až na výjimku našeho kolegy, jehož číslo 47 bylo zatím nad jejich síly).

I když umí šít boty, nemají dostatek zkušeností ani příkladů s tím, jak boty nabízet a prodávat. Produkce nestačí na vlastní krámk, občas přijde nějaká zakázka od firmy či nemocnice. Proto uvítali možnost přihlásit se do programu rozvoje sociálního podnikání. Absolvovali školení a zpracovali marketingový plán rozvoje své dílny. Získali grant EPF a pracují teď na webových stránkách (<http://geoshoes.ge>) a dalších nástrojích, které jim pomohou boty prodávat. S hrdostí pojmenovali svoji firmu Geoshoes: „Chceme, aby všichni věděli, že i v Gruzii umíme šít boty“ říká k tomu Rati.

V rámci zmíněného programu dostal Rati a další zástupci sedmi podobných organizací z Gruzie a Arménie šanci navštívit několik vznikajících sociálních firem v České republice. V Praze je zaujaly zejména kavárny (Rozmar, Etiopia Cafe, Vesmírna) a jejich systém managementu a zaměstnávání postižených a sociálně znevýhodněných lidí. V Jižních Čechách navštívili několik chráněných dílen kombinovaných s chráněným bydlením. (Portus, Focus Tábor, Rolnička, Proutek). Pro účastníky studijní cesty byly významným příkladem

toho, že „když se chce, tak to jde“. V některých navštívených organizacích (Proutek, Portus) nebyly podmínky pro činnost příliš odlišné od těch, které účastníci znají z domova. Rukodělná výroba je obsahem většiny vznikajících sociálních podniků zúčastněných organizací a tak na cestě získali i celou řadu praktických zkušeností a návodů a zejména nápadů, jak své výrobky prodat.

Snad nejvíc účastníky studijní cesty překvapil fakt, že žádné z navštívených zařízení není zatím finančně soběstačné a jsou podporovány státem a z Evropských fondů. V Gruzii taková podpora v podstatě neexistuje příklad z České republiky Ratiho významně inspiroval v tom, jak zintenzivnit lobbying za lepší podmínky pro zaměstnávání postižených v Gruzii.

Gruzínské přísloví praví: „Když se stádo otočí, chromý beran se ocitá v čele“. Rati se snaží „otočit stádo“ a zlepšit podmínky pro zaměstnávání zdravotně postižených v Gruzii. Stojí v čele všech, kteří se nebojí vzít život do svých rukou, i když to někdy mají hodně těžké. Držme mu palce a třeba si

od Geoshoes budeme moct časem objednat boty na míru i u nás.

Studijní cesta byla zaměřena na podporu rozvoje sociálního podnikání nevládních organizací v Gruzii a v Arménii a je součástí dvouletého projektu rozvoje sociálního podnikání v Zakavkazském regionu, který pořádá České centrum fundraisingu společně s nadací EPF (Eurasia Partnership Foundation) s podporou Ministerstva zahraničních věcí ČR.